

26. SÖYLEŞİ

SAFRANBOLU'DA EĞİTİM VE ÖĞRETİM

— Safranbolu gerçeklerinden söz ederken, Safranbolu'daki, eğitim ve öğretim kurumları ile Safranboluluların eğitim ve öğrenime ilişkin tutumlarını da anlatır mısınız?

— Safranbolu'da eğitim ve öğretim konuları, çok eski dönemlerden beri hep ön planda tutulmuştur. Cumhuriyet'ten önceki yüzyıllar boyunca da Safranbolu, sosyal ve ekonomik açıdan olduğu kadar, mektepleri ve medreseleriyle eğitim ve öğretim alanında da önemli bir merkezdir.

Tarihsel Şehir kesimindeki, daha sonraları “*Tabahna Mektebi*” adını alacak olan “*Süleyman Paşa Medresesi*”nden, 1332 yılında Safranbolu'ya gelen İbni BATTUTA'nın seyahatnamesinde bile söz edilmesi çok anlamlıdır.

1950'li yılların sonlarında Safranbolu'yu ziyaret eden Ord.Prof. Vasfi Raşit SEVİĞ'in görüşü olarak da, Avukat Şemsettin AYKOL'dan, Süleyman Paşa Medresesi'nin, Candaroğulları döneminde ve Osmanlı Devletinin ilk zamanlarında, Konya'daki medreseler kadar ünlü olduğu öğrenilmiştir.

• OKUMAYA VERİLEN ÖNEM VE DEĞER

Okumuş, bilgili kişiler Safranbolu'da hep takdir ve saygı görmüşlerdir. Eskiden büyükler, “*benim oğlum okuyacak, Kale'ye katip olacak*” veya “*benim oğlum okuyup, büyük adam olacak*” diyerek çocuklarını sevip okşarlar; öyle olmalarını dilerlerdi. Kale'de katiplik, Kale'deki Hükümet Konağı'nda memur olarak çalışmak anlamındadır.

Bu anlayış ve davranış biçimlerinin etkisiyle de olsa gerek, Safranbolu'da okuma yazma bilen kişiler oransal olarak, hep Türkiye ortalamasının çok üstünde olmuştur.

Özellikle, Türkiye'de kadınların okuma yazma oranının % 5-10 dolaylarında olduğu Cumhuriyetin ilk yıllarında, Safranbolu'da bu oran % 50'ye yakındır. Bu, erkek çocukları için değinilen dileklerde bulunulurken, kız çocuklarının da okuldan yoksun bırakılmadığının göstergesidir.

1928 yılındaki Harf Devrimi ve Millet Mekteplerinin açılmasıyla, kızlar ve kadınlar dahil, Safranbolu'da okuma yazma bilmeyenlerin yok denecek kadar azaldığı söylenir. 1940'lı yıllarda, kızlara biçki-dikiş öğretimi için Mescit semtinde, ilkokul üstü sanat okulu da öğretime açılmıştır.

Cumhuriyet döneminde, tüm kız ve erkek çocuklar okula gönderilmiş ve 5 sınıflı ilkokulun bitirilmesi amaçlanmıştır. Safranbolu'da bir kişinin yetenekleri söz konusu olduğunda “*o beşi bitütü, her şeyi bülü*” denirdi.

En ünlü okul, Kalealtı İlkokulu'ydu. Bir hesap işlemiyle ilişkili olarak, iki kişi bir anlaşmazlığa düşerse, birinin diğerine, “*ben Kalealtı'nı bitirdim, benim hesabım doğrudur, yanlış olamaz*” dediğine tanık olunurdu.

Safranbolu'nun ünlü Kalealtı İlkokulu'nun eski bir görünümü

Kalealtı ilkokulu, ünlü Cinci Hoca'nın evi ya da sarayı olduğu söylenen çok eski bir binadır. Zaman zaman büyük onarım görmüştür. Bahçesinin, çok eski bir yapı olan istinat duvarı, yüksekliği ve yapım tekniği açısından, tarihsel ve anıtsal bir değer taşır. Cumhuriyet'ten önce Rüştüye (Ortaokul) olarak da kullanılmıştır. Tabahna semtindeki eski Muallimler Birliği binası ile Mescit semtinde, türbe yanındaki binadan da bir zamanlar ilkokul, eski adıyla "*İptidai mektebi*" olarak yararlanılmıştır. Mescit'teki okul 1940'lı yıllarda Akşam Kız Sanat Okulu'na tahsis edilmiştir.

Halen Kalealtı okulunun, tarihsel değer ve önemini göz ardı ederek, binanın yetersizliği ve Burunsandal Kayası'nın tehlike arzemesi gibi gerekçelerle öğretime kapatılması benim gibi, bu okulun eski öğrencileri için hüznün vericidir. Günümüz teknik olanaklarıyla bu okulu ayakta tutmak ve kaya kitlesinin tehlike arzemesini bertaraf etmek hiç de zor olmasa gerekir.

1930'lu yıllar ile 40'lı yılların başında Kalealtı İlkokulu'nun en ünlü öğretmeni rahmetli Gevher ILGAZ Hanımefendi'dir. Hep birinci sınıfı okutur ve okula yeni başlayanlara okulu sevdirmenin yanında, kolaylıkla okuma yazma öğretmesiyle bilinir. Ondan sonra, 1940'lı yılların ortaları ile 1950 yıllarda Kalealtı İlkokulu, çok sert mizacı ve disipliniyle tanınan Başöğretmen ve sınıf öğretmeni merhum Mustafa SEVİNÇ ile birlikte anılmıştır.

Kalealtı İlkokulu bir süre üç sınıflı olarak öğrenime devam etmiştir. Merkez üssü Çerkeş-Gerede olmak üzere, bölgede 01 Şubat 1944 tarihindeki şiddetli deprem sonucu okulun duvarlarında çatlama olması nedeniyle, 1948'e kadar dördüncü ve beşinci sınıflar öğrenimlerine Gümüş İlkokulu'nda devam zorunda kalmışlar ve benim gibi ilkokula Kalealtı İlkokulu'nda başlayıp, Gümüş İlkokulu'ndan diplomalarını almışlardır.

Gevher ILGAZ

Mustafa SEVİNÇ

Fehmi ERDEM

1940'lı ve 1950'li yıllarda Kalealtı ve Gümüş İlkokullarının en ünlü öğretmenleri

Gümüş İlkokulu'nun ise, 1940'lı ve 50'li yıllarda en ünlü öğretmeni, okulun Başöğretmeni de olan merhum Fehmi ERDEM'dir. Çok şişman bir zattır ve her gün Karıt köyünden, bir binek hayvanıyla okula gelir gider.

Kalealtı ve Gümüş İlkokullarından başka, aynı yıllarda Kiranköy'de de Misakimilli İlkokulu bulunmaktadır. Bir süre ilk üç sınıfı varken, daha sonra beş sınıflı olmuştur. Eski yıllarda Bağlar'da kışın oturanlar çok az olduğundan, bu kesimde ilk kez ilkokul, 1940'lı yılların ortalarında Arslanlar semtinde "*İnönü İlkokulu*" adıyla açılmıştır. Okulun adı 1950'den sonra, Demokrat Parti döneminde "*Bağlar İlkokulu*" olarak değiştirilmiştir.

Gümüş İlkokulu

İlkokul, Halkevi ve en son Akşam Kız Sanat Okulu olan "Mescit Mektebi"

• SAFRANBOLU ORTAOKULU

Safranbolu'da Cumhuriyet'ten önce, "*iptidaiye*" denilen ilkokulun üstü, ortaokul karşılığı "*rüştiye*" ve ayrıca "*ıdadi*" adı verilen okullarının bulunduğu bilinmektedir. İdadi "*hazırlama yeri*" anlamını taşır. Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi'nin verdiği bilgiye göre, Osmanlı'nın son döneminde, İdadiler rüştiye sınıfları ile birlikte illerde yedi yıl, sancaklarda beş yıl süreli olup, 1908'den sonra illerdeki idadilere "*sultani*" denilmiş; Cumhuriyet döneminde de idadiler ve sultaniler lise adını almıştır.

Bağlar Köyiçi Kurtuluş Meydanı'nda, eskiden "Ciğer tarlası" denilen yerdeki okulun (*halen Kız Meslek Lisesi*) 1921 yılında İdadi olduğu, orada okuyan Safranbolulu ünlü folklor üstadı Sadi Yaver ATAMAN'dan öğrenilmektedir. Ancak Safranbolu idadisi ve hatta rüştiyesi, Osmanlı döneminden Cumhuriyet'e kalan öğretim kurumlarından değildir.

Osmanlı döneminde rüştiye ve idadi okulları bulunan Safranbolu gibi bir kentin, Cumhuriyet döneminde eğitim ve öğretimin yeniden düzenlenmesi ve örgütlenmesi çalışmaları sonunda, ilkokul üstü öğrenim veren okullardan yoksun kalması, hiç kuşkusuz Safranbolu ve Safranbolulular için talihsizliktir. Ayrıca Safranbolu'da yokken, Bartın'ın 1930'lu yıllardan beri ortaokulu olması ilginçtir.

Cumhuriyet döneminde uzun yıllar, Safranbolu'da sadece ekonomik olanakları elverişli olan veya büyük kentlerde yakınları bulunan ailelerin çocukları, ilkokul sonrası öğretim olanağı bulabilmiş; diğerleri bir meslek dalındaki ustanın yanına çırak verilip, bir zanaatı öğrenerek yaşamlarını sürdürmek durumunda kalmışlardır. Olanakları olanlar daha çok İstanbul, Kastamonu ve Bartın'da ortaokula başlamışlardır. Varsıl ailelerin çocukları arasında Kayseri Talas ve Tarsus

Kolejleri ile Robert Kolej ve Galatasaray Lisesi gibi yabancı dilde eğitim veren okullarda eğitim görenler de vardır.

Safranbolu'da ortaokul yokken, 1940'lı yılların başında Karabük'te Demir Çelik İşletmeleri tarafından özel ortaokul açılmıştır. Bu, Kamu İktisadi Teşebbüslerinin (*KİT'lerin*) buldukları yöreye sadece ekonomik ve sosyal yönden değil, öğretim açısından da sağladıkları kazanımların bir kanıtıdır. Karabük'teki özel ortaokula, fabrika personeli olmayanların çocukları da kabul edilmektedir. Bu sayede, o zamanın ulaşım olanaklarıyla gidip gelmek çok sıkıntılı olsa da, Safranbolu'dan ilkokulu bitirenler de Karabük'te ortaokulu okumak olanağına kavuşmuşlardır.

Ortaokula Karabük'te başlama 1947 yılına kadar devam eder; o yıl Safranbolu'da da, zamanın Kaymakamı Haşim GERMİYANOĞLU'nun önderliğinde, Doktor Mehmet ÜNSAL'ın müdürlüğünü yaptığı özel bir ortaokul açılır. Eczacı Hidayet DERMAN'ın çabalarıyla Ortaokulun birinci sınıfı, 1947-1948 ders yılında Kalealtı İlkokulu'nda öğrenime başlar. Kimi öğretmenler, Karabük'teki özel ortaokuldan gelir; kimi derslere de lise mezunları, vekil öğretmen olarak girerler.

Bir yıl sonra, Safranbolu'da özel ortaokul yerine, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak, 1948-1949 öğretim yılında resmi ortaokul açılır. Okul, Bağlar Köyiçi Kurtuluş Meydanı'nda, eski idadi binasındadır. Yeni ortaokulun ilk yıl, iki sınıfı olup, Kalealtı'nda bir yıl önce, özel ortaokulda 1.sınıfı okuyan 29 öğrenci, yeni resmi ortaokulda 2. sınıfa devam ederler. Sınıfta kalanlar ve yeni başlayanlarla birlikte yeni 1. sınıfın da 41 öğrencisi vardır. Böylece, Safranbolu Ortaokulu, iki sınıfta 70 öğrenci ile açılmış olur.

Uzun yıllar boş kalan eski İdadi binası ortaokul olduktan sonra (1950)

• ORTAOKUL'UN İLK ÖĞRETİM KADROSU

Safranbolu Ortaokulu'nun ilk öğrencilerinden biriyim. Okulun ilk yıllarını kendi bilgime ve gözlemime göre anlatacak konumdayım. Safranbolu Ortaokulu'nun kurucuları denilmesi gereken öğretim kadrosu, Okul Müdürü Fransızca Öğretmeni Rasim GEMİCİ, Matematik ve Fen Dersleri Öğretmeni Turan GÜNGÖRÜN, Türkçe ve Sosyal Bilgiler Öğretmeni İbrahim ÖZER'den oluşur. Daha sonra Fizik-Kimya Öğretmeni Bartınlı Turan GÖKDENİZ, Beden Eğitimi

Öğretmeni Saadettin SÜMBÜL, Tarih-Coğrafya Öğretmeni Lütfiye YAVUZ'un atanmasıyla kurucu kadro, daha da güçlenir.

Kısa süreli olmak üzere kimi dersler için lise mezunu vekil öğretmenlerden de yararlanılmıştır. Bunlardan biri olan, tarih ve coğrafya derslerine giren Nezihe (AYCAN) KADIOĞLU, lise mezunu olarak genç yaşına karşın sınıfında sağladığı disiplin ve çok güzel ders anlatmasıyla anımsanır.

Kurucu kadronun hepsi de idealist öğretmenlerdir. Okulun tüm eksikliklerini didinerek, çırpınarak gidermişlerdir. Okul açıldığında ilk gün sınıftaki kara tahta, boyalı değildir, önce tahta siyaha boyanır.

Okul, Köyüçü'nde, Ciğertarlası'ndadır ve bahçesi de, adı üstünde "tarla" görünümündedir. Alt taraftaki su arkına doğru oldukça meyillidir. Öğle paydoslarında yarım saat ve her gün 15.30'da, dersler bittiğinde bir saat, elde kazma kürek, öğretmenler ve tüm öğrenciler bahçeyi kazarak tesviyesini yapmışlardır.

Safranbolu Ortaokulu'nun kurucu öğretim kadrosundan dört öğretmen
(Soldan sağa; Türkçe Öğretmeni İbrahim Özer, Ortaokul Müdürü ve Fransızca Öğretmeni Rasim GEMİCİ, Matematik ve Fen Dersleri Öğretmeni Turan GÜNGÖRÜN, önde Karabük özel Ortaokulu'ndan gelen ilk Beden Eğitimi Öğretmeni Zeki ERSAL)

Ortaokulun kurucu müdürü Rasim GEMİCİ, 1950 yılında bir süre için yurt dışına gönderildi. Yerine, yine Fransızca Öğretmeni olan Emin ARIKAN müdür atandı. Çok sert mizaçlı bir kişiydi. Onun döneminde en basit çocukça bir davranış bile, hoşgörüle karşılanmaz, mutlaka disiplin kovuşturmasına konu olurdu.

Ortaokulu Safranbolulular, ilk açıldığında çok önemsemişler; çok büyük değer vermişlerdir. Herhalde o sıralar 30'a yakın yaşlarda olmaları gereken Okul Müdürü ve öğretmenler Çarşı'ya çıktıklarında, Safranbolu eşrafından kişilerin ve yaşlı başlı esnafın, hemen ayağa kalkıp onları selamlamalarına, bir emirleri olup olmadıklarını sormalarına çok sık tanık olunurdu. Öğretmenlerine, bü-

yüklerin gösterdiği bu çok anlamlı ilginin de etkisiyle olsa gerek, öğrencilerin, öğretmenlerine karşı tutum ve davranışları, asla saygı sınırları dışına taşmazdı.

• ORTAOKULUN İLK ÖĞRENCİLERİ

Resmi ortaokulun açıldığı 1948 yılında ilkokulu bitirip, aynı yıl yeni öğretime açılan ortaokulun, 1. sınıf öğrencisi olan öğrenciler çok şanslıdır.

Onlardan biri olarak ben, şayet ilkokulu bitirdiğim yıl Safranbolu'da ortaokul açılması gibi bir rastlantı olmasaydı, belki ilkokul üstü öğrenim olanağı bulamayabileceğimin bilinci içerisinde, Safranbolu'ya ortaokulu kazandıran yetkililere ve yerel düzeyde buna önayak olan, başta Eczacı Hidayet DERMAN olmak üzere tüm büyüklere, hep şükran duyguları içinde olmuşumdur.

Gönül isterdi ki Safranbolu'ya ortaokul, Bartın gibi çok eski yıllarda açılın ve daha önceki kuşaklardan olanlar da, orta öğrenim ve olanak bulduklarında yüksek öğrenim görebilme fırsatından yoksun kalmasınlar.

Böyle olamaması, ülkenin her tarafında görevlendirilebilecek kadar öğretmenin, 1930'lu yıllarda henüz yetiştirilememesinin yanı sıra, Cumhuriyetin ilk dönemlerindeki Türkiye'nin içinde bulunduğu koşulların ve olanakların yetersizliğiyle açıklanmağa çalışılmaktadır.

Safranbolu Ortaokulu'nun ilk açıldığı 1948-1949 öğretim yılındaki birinci sınıfını oluşturan 41 öğrenciden 15 kadarı ortaokuldan sonra lise veya dengi bir okula gitmişler, onların içinden de 7'si, çeşitli fakültelerde yüksek öğrenim görek, hayata atılmışlardır. Bu sınıfın öğrencileri arasında ileriki yıllarda Türkiye'de sinema ve televizyon filmleri yapımcısı olarak ünlene Türker (Özgen) İNANOĞLU da bulunmaktadır.

Kalealtı'ndaki özel ortaokulda birinci sınıfı okuyup da, bir yıl sonra Safranbolu Ortaokulu'nda 2. sınıfa başlayan 29 öğrenci ise, bir şanssızlık yaşamışlar ve Kalealtı'nda özel ortaokulda, yabancı dil olarak İngilizce okumalarına karşın, yeni açılan ortaokulda lisan dersleri Fransızca olduğundan, İngilizceyi bırakmak durumunda kalmışlardır. Dünyanın değişen siyasal konjonktürü karşısında Fransızcanın önemini yitirip, İngilizcenin prim yaptığı bir dönemde Fransızca öğrenmek, sadece bir sınıfın değil, Safranbolu Ortaokulu'nda ilk yıllarda okuyan tüm öğrencilerin bir şanssızlığıdır da denebilir.

Çeşitli üniversitelerde öğretim üyeliği yapan Prof. Dr. İbrahim GÜMÜŞSUYU ile Amerika'ya yerleşen iktisatçı Alpay TOKER ve Safranbolu araştırmalarıyla tanınan Hulusi YAZICIOĞLU, Ortaokulun öğretime açıldığı 1948-1949 ders yılında 2. sınıfı oluşturan öğrenciler arasındadırlar.

1940'lı yılların sonlarında sadece öğretmenleri değil, ortaokulun ilk öğrencileri de Safranbolu'da ayrıcalıklı bir konumdaydı. Çocuğu ortaokula giden anne babalara gıpta edilirdi; aileler de çocuklarıyla övünç duyardı.

İlk yıl ikisi 1. sınıfta, ikisi de 2. sınıfta olmak üzere 4 kız öğrenci vardı. Dönemin Belediye Başkanı Cemal CAYMAZ'ın iki kızı, Safranbolu'da kızların ortaokul eğitimi görmelerinin öncüleridir. İleriki yıllarda kız öğrenci çoğalmıştır.

Ortaokulun bir grup öğrencisi Okul Müdürlüğü ve öğretmenleriyle birlikte (1950)

(Önden soldan sağa) - **1.SIRA:** Yüksel TAŞDELEN, Ömer AKSÜT, Mustafa BAKKAL, Mehmet BOZKURT, Nuri YİĞÜNGÖR, Emin ERCAN, Turgut ÇOLPAN, Saygın KONAK, Fahmi ÖZER, Mehmet DUMLU, Orhan ÖZEN, Yılmaz ÜZÜM, Yılmaz TAŞDELEN, Rifat CAYMAZ, /...? - **2.SIRA:** Turan ULUSU, /...? / Suna ÖZKAN, /...? / Şükran PAÇACIOĞLU, Necla BAYAR, Beden Eğitimi Öğr. Saadetin SÜMBÜL, Fen Dersleri Öğr. Turan GÖKDENİZ, Ortaokul Müdürü ve Fransızca Öğr. Rasim GEMİCİ, Tarih Coğrafya Öğr. Lutfiye YAVUZ, Türkçe Öğr. İbrahim ÖZER, Matematik Öğr. Turan GÜNGÖRÜN, Güler BAVUK, Gülseren GEMİCİ, Nurten CAYMAZ, Gülten CAYMAZ, Mübaccel TAŞDELEN /...? - **3.SIRA:** /...? / Günay SOYDAL, Yücel NAKİPOĞLU, Güngör ERGİN, Necip YAVUZ, Ahmet YÜKSELİCİ, Osman Yüksel B. ÖZGÜVEN, Ünsal TAŞDELEN, Günpar ÜNAL, Kızıltan ULUKAVAK, /...? /...? / Selahattin ÇEVİK, /...? /...? / Yılmaz KAVUŞTURUCU, Arif SARIHÜSEYİNOĞLU, Bilgin KAVURMACI, Yılmaz ÖZTÜRK, Ali KARAHAN, Ali KARA, Mustafa İVAZOĞLU, Zati AĞAR, - **4.SIRA:** /...? / Mustafa ?, Ahmet DEMİR, Erdal BASMACI, İsmet KUN, Şerafettin DEĞİRMENCİOĞLU, Haşim ÖVET, Mustafa ORAL, Ahmet GÜNEŞ, Mehmet ATALAY, Mustafa ÇELEBİ, İbrahim GÜMÜŞSUYU, Mehmet ŞAN, Ziya UYSAL, - **5.SIRA:** /...? /...? / Ahmet ÇÖLLÜ, /...? /...? / İsmail ŞENGÜN, /...? / Özdemir ÖZEN, Vural ?, Orhan TÜRKÜÇAR, Mustafa UZUNOĞLU, Mehmet (BÜYÜKÖZCAN) PIŞİÇİ, Hulusi YAZICIOĞLU, Metin SAĞLAM, Tuncer Sümer AKA, Türker İNANOĞLU, Alpay TOKER, Şerafettin ÇEVİK, Ayhan KORKUTLU, Aybar TOKER, Hulusi ÇAKMAK

Safranbolu Ortaokulu'na çevre köylerden de öğrenci gelirdi. En kalabalık grup Bulak köyü'nden gelenlerdi. Şehirde oturanlar Belediye otobüsleriyle Bağlar Köyü'ndeki ortaokula gidip gelirken, Bulak'lı öğrenciler karda kışta köylerinden, Bulak deresini Sülükgölü taraflarında, Kömüşyutan dolaylarında geçerek yayan Bağlar'a gelip gitmek zorundaydılar.

Gayza (*İncekaya*) köyü ile Danaköy'den (Rifat CAYMAZ) ve hatta Kılavuzlar köyünden (Mustafa UZUNOĞLU ve Mustafa İVAZOĞLU) büyük sıkıntılarla, yaya olarak öğrencilerin ortaokula gidip gelmeleri, okuma azminin ne boyutlarda olduğunu gösterir. Bunu, taşınmalı eğitim yapılan günümüzde, servis arabalarının evlerinden alıp, ders bitiminde geri getirdiği çocuklara anlatabilmek kolay olmayabilir; ancak ülkenin 60-70 yıl önceki koşulları da bilinmelidir.

Safranbolu Ortaokulu'nun ilk öğrencilerinden dördü bir arada – Ankara/11 Aralık 2004
Soldan sağa;Yılmaz KAVUŞTURUCU, Kızıltan ULUKAVAK, Aybar TOKER ve Saygın KONAK
(Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi için düzenlenen Safranbolulular Gecesi)

Safranbolu Ortaokulu 1949-1950 öğrenim yılında ortaokula yeni başlayanlarla birlikte üç sınıflı oldu ve 1950 yılında ilk mezunlarını verdi. Safranbolu Ortaokulu'nun bir tarihsel değer olan ahşap binasına, 1950'li yılların sonlarında, bu binaya hiç yakışmayan betonarme bir ilave yapıldı. İleriki yıllarda Safranbolu'da lise öğrenimine de aynı binada başlandı. Daha sonraki yıllar Lise, Dedeoğlu Camisi yanındaki binalara taşındı.

1950'lerde Ortaokul, Safranbolu'da en önemli öğretim kurumuyken, ilerleyen yıllarda, genel lise dışında, Ticaret Lisesi, Pratik Sanat Okulu, İmam Hatip Lisesi, Sağlık Lisesi, Anadolu Lisesi gibi Safranbolu'da çok sayıda orta öğretim kurumları açıldı.

Ortaokul binamız, ortaokul ve liseden sonra "Kız Meslek Lisesi" oldu. Yakın zamanda da Kız Meslek Lisesi'nin adının, "*Cemil Meriç Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi*" olarak değiştiğini, duvarına asılan tabeladan öğrendim. Bunun gerekçesini araştırırken 23.05.2014 tarihli Safranbolu Ekspres

Gazetesi'nde, Milli Eğitim Bakanlığı genelgesiyle tüm meslek liselerinin adının "Meslek Teknik ve Anadolu Lisesi" olarak değiştiği ve bu isimlerin önüne karışıklık olmasın diye önemli kişilerin isimlerinin yerleştirildiği haberini okudum.

Gazete "Cemil Meriç" isminin bu okula hangi sebeple verildiğini ve bu kişinin Safranbolu'yla ne ilgisinin olduğunu soruyordu. Ben de soruyorum. Tüm Safranbolu soruyor. Bana "bu Cemil Meriç de kim" diye soran bir çok kişiye, daha önce solcu iken, 1970'lerde hidayete erip, sağa yönelen, sağ düşüncenin ideologlarından biridir diye yanıt veriyorum.

Hangi amaca yönelik olursa olsun; Safranbolu'daki bir liseye, Safranboluluların tanımadığı bir kişinin adını vermek, Safranbolu halkına karşı en hafif deyimle saygısızlıktır.

50 YIL SONRA BULUŞMA

Safranbolu Ortaokulu 1950 yılında ilk mezunlarını vermesinden 50 yıl geçtikten sonra 2000 yılında, 10 Haziran Cumartesi günü Ortaokulun açıldığı 1948 yılındaki ilk öğrencileri Safranbolu'da buluştular. Aybar TOKER, Saygın KONAK ve Rifat CAYMAZ'dan oluşan organizasyon komitesinin öncülüğünde, ortaokulda bir araya gelindi, 50 yıl öncenin anıları tazelendi.

50 yıl sonra Safranbolu Ortaokulu'nun ilk öğrencilerinden bir grup

(Öndekiler, soldan sağa) Mustafa ORAL, Mübeccel (Taşdelen) ARSOY, Gülten (Caymaz) BAYRAMGİL, Nurten (Caymaz), Nezihe (Aycan) KADIOĞLU, Ahmet ÖZDEMİRLER, Yüksel OKTAY, Hikmet (Derman) ŞEYHOĞLU, Kızıltan ULUKAVAK, İbrahim GÜMÜŞSUYU, Orhan TÜRKUÇAR, Günay SOYDAL, Mustafa ÇELEBİ, Zahit TIYNAK, Rifat CAYMAZ, Hulusi ÇAKMAK, (Arkadakiler, soldan sağa) Yılmaz KAVUŞTURUCU, Mustafa Yılmaz ÖZPINAR, Mehmet ATALAY, Emin ERCAN, Necip YAVUZ, Saygın KONAK, Kaymakam Celal ULUSOY, Çetin PAMUKÇU, Şerafettin ÇEVİK, Metin SAĞLAM, Mehmet BOZKURT, Mehmet ŞAN, Aybar TOKER

50 yıl önce 14 -15 yaşlarında, çocukluktan ilk gençlik dönemine geçiş sürecini yaşayanlar, 50 yıl sonrasının 64-65 yaşlarında ak saçlı dedeleri, büyükanneleliydi. 50. yıl toplantısını zamanın Safranbolu Kaymakamı Celal ULUSOY ve Bayan ULUSOY'un yanı sıra, okulun ilk açılış yıllarında öğretmen vekilliği yapan Nezihe (Aycan) KADIOĞLU, Ahmet ÖZDEMİRLER ve Yılmaz ARSOY ile okulun açılışında büyük emeği olan Eczacı merhum Hidayet DERMAN'ın kızı Hikmet ŞEYHOĞLU ile oğlu Hulusi DERMAN da onurlandırıldılar.

Gündüz ortaokul binasında yapılan toplantı, aynı günün akşamı, eşlerin de katılımıyla Arslanlar Belediye Lokali'ndeki yemekle devam etmiş; çok güzel bir ortam içinde herkes, geçen 50 yılı kısaca özetleyerek, yaptıkları işlerden, çocuklarından ve torunlarından söz etmiş ve arkadaşlar, birbirlerini bilmedikleri yönleri ve konumlarıyla yeniden tanımak olanağı bulmuşlardır.

Toplantımıza, 1. ve 2. sınıfta toplam 70 kişi olan ilk öğrencilerden 30'u katılabilmiş; bir kaçına adresleri sağlanamadığından ulaşılamamış, 15 kadarı mazeretleri nedeniyle bulunamamış ve nihayet 20'si de, aradan geçen 50 yıl içinde ebedi aleme göç etmişlerdir.

50. mezuniyet yılı toplantısından bu yana geçen 15 yıl içinde de; Hulusi YAZICIOĞLU, İbrahim GÜMÜŞSUYU, Yücel NAKİPOĞLU, Zahit TİYNAK, Güngör ERGİN, Mustafa KAZDAĞLI, Erdal BASMACI, Yüksel OKTAY, Rifat CAYMAZ, Aybar TOKER, Ahmet YÜKSELİCİ, Mustafa ORAL, Mehmet ATALAY, Yılmaz ÖZTÜRK ve en son Alpay TOKER'i de kaybettik. Hepsini rahmetle, sevgi ve saygıyla anıyorum; ruhları şad olsun.

• ORTAOKULUN İLK MEZUNLARININ 60.YIL BULUŞMASI

Ortaokulun ilk öğrencileri, okuldan mezuniyetin 60. yılı için de bir araya geldiler. Benim organizasyonumla, Türkiye Turing Kurumu'nun Havuzlu Asmazlar Konağı'nda, 23 Eylül 2010 tarihinde bir akşam yemeğinde birlikte olduk. Katılanların sayısı, 10 yıl önceki 50. yıl kutlamasından daha azdı.

Safranbolu Ortaokulu'nun ilk öğrencilerinin 60. mezuniyet yılını kutlamak için 2010'da Safranbolu'ya gelen ünlü film yönetmeni ve yapımcısı Türker İNANOĞLU "Safranpark" tesislerinde sınıf arkadaşlarıyla birlikte (Soldan sağa; Şefik DİZDAR, Türker İNANOĞLU, Kızıltan ULUKAVAK, Aybar TOKER)

60. yıl toplantısının en sevindirici yönü, sınıf arkadaşımız Türker İNANOĞLU'nun, ünlü aktör Zeki ALASYA ile birlikte aramızda olması ve yıllar

sonra Safranbolu'ya ilk kez gelmesiydi. Zeki ALASYA, yemek sırasında söz alarak, bir ortaokulu 60 yıl önce bitirenlerin bir araya gelmelerinin örneğine, İstanbul'da rastlanamayacağını, belki Batı ülkelerinde olabileceğini; Safranbolu'da böyle bir birlikteliğin önce 50; sonra 60 yıl sonra gerçekleştirilmiş olmasının şaşkınlığı içersinde bulunduğunu dile getirdi.

Türker İNANOĞLU ve kimi arkadaşlarla, ertesi gün sabahtan Çarşığı ve çevresini gezdik; Safranpark tesislerinde Şefik DİZDAR'ın çağrılısı olarak, bir arada olduk. Öğleden sonra Türker İNANOĞLU, Kıranköy'de 11. Altın Safran Belgesel Film Festivali törenine bir süre katıldı ve İstanbul'a döndü.

•SAFRANBOLU'DA YÜKSEK ÖĞRENİM

1940'lı yılların sonunda ortaokul açılışının büyük sevinç ve coşku yarattığı Safranbolu'da, aradan 40 yılı aşkın bir süre geçtikten sonra yüksek okul ve 50 yılı aşkın bir süre geçtikten sonra da bir fakülte açılacağını, ortaokullu yılların başlangıcında hayal bile etmek olanağı yoktur.

Safranbolu'ya 1990'lı yılların hemen başında Meslek Yüksek Okulu açılması girişiminin, zamanın Safranbolu Kaymakamı (ileriki yılların Bartın, Zonguldak ve Denizli Valisi) Sayın Yavuz ERKMEN'in başlattığına ve fikir babası olduğuna, bu girişimin Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) Başkanı Safranbolulu Fethi TOKER'in, zamanın Hacettepe Üniversitesi Rektörü Prof.Dr. Yüksel BOZER ve YÖK nezdindeki etkinliğiyle olumlu sonuca ulaştığına daha önce, Meslek Yüksek Okulu ile ilgili söyleşimizde değinmişim.

Bu arada, zamanın Safranbolu Belediye Başkanı Mustafa EREN'in, Belediyeye ait inşa halindeki binayı, yüksek okul için önermesinin olumlu sonuca ulaşmada çok önemli bir etken olduğuna, bizzat tanık olduğum ve gözlemlediğim olguların ışığında bir kez daha vurgu yapmak isterim.

Meslek Yüksek Okulu gibi, Safranbolu'ya 2000'li yılların başında bir fakülte açılması da, yine Sayın Fethi TOKER sayesinde. Fakülte, Safranbolu'yu ziyaretinden sonra zamanın YÖK Başkanı Kemal GÜRÜZ'ün uygun görüşüyle gerçekleşmiştir.

Bir anımı anlatayım: Karabük İlinde yüksek öğrenim alanında bir takım atılımların gerçekleştirilmesi amacıyla, YÖK yetkilileri ile Karabük İli temsilcileri, 30.01.2002 akşamı, Sayın Fethi TOKER'in kurumsal değil, kişisel davetlisi olarak ÖSYM kafeteryasında bir araya geldiler. Toplantıya YÖK Başkanı Prof.Dr.Kemal GÜRÜZ ile iki Başkan Vekili ve dört üye, Karaelmas Üniversitesi Rektörü, Karabük Valisi Nafiz KAYALI, Safranbolu Kaymakamı Celal ULUSOY ile Karabük Belediye Başkanı Enver TÜMEN, Safranbolu Belediye Başkanı Mehmet CEYLAN, Kardemir Yönetim Kurulu Başkanı Şinasi ALTINER, Karabük sivil toplum örgütlerinin temsilcileri ile ben de katıldım.

Vali Nafiz KAYALI, Karabük ve ilçelerinde yüksek öğrenim kurumları açılma istemini dile getiren güzel bir konuşma yaptı. YÖK (*Yüksek Öğretim Kurumu*) Başkanı ise, her il'e üniversite açmanın öğretim üyesi bulamamaktan kaynaklanan nedenlerle olanaksız bulunduğunu, Karabük'e bir Meslek Yüksek Okulu açılabilceğini, Safranbolu'ya ise bir Güzel Sanatlar Fakültesi'nin yakışacağını, Boyabatlı bir dedenin torunu olarak Kastamonu ve Safranbo-

lu'nun ulusal kültürümüzdeki yerini iyi bildiğini söyledi. Kadehini de, Safranbolu Güzel Sanatlar Fakültesi şerefine kaldırdı.

YÖK Başkanı Sayın Kemal GÜRÜZ'ün toplantının sonunda, ÖSYM Başkanı hemşehrimiz Sayın Dr. Fethi TOKER'den; "*Fethi Ağabey*" diye söz etmesi ve ÖSYM'ye ahlaki değerleri yerleştirmesi nedeniyle övgülerini dile getirmesi, bir Safranbolulu olarak göğsümü kabarttı. İftihar ettim.

• SAFRANBOLU'DAKİ FAKÜLTE, FETHİ TOKER ADINI TAŞIYOR

Kemal GÜRÜZ'ün, Fethi TOKER'le ilgili değerlendirmeleri sözde kalmadı; Safranbolu'da açılan Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi'ne de Fethi TOKER adı verildi. Bu vefa örneği, sadece TOKER ailesi için değil, tüm Safranbolulular için de büyük bir onurdur.

Safranbolu Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi'ne bağlı olarak, eski hastane binasında, sadece Mimarlık bölümüne öğrenci kabul ederek 2003-2004 öğretim yılında, öğrenime başladı. 2006 yılı içinde Resim ve Müzik bölümleri de açıldı.

29.05.2007 tarihli 26536 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan, 5662 sayılı yasayla, "*Karabük Üniversitesi*" kurulduğunda, Safranbolu Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, bu üniversiteye bağlandı.

Eski Hastane binası, ilerleyen yıllarda hem sınıf sayısının ve hem de her yıl alınan öğrenci sayısının artırılması sonucu yeterli olamadı. İMKB tarafından yaptırılan Göztepe'deki Safranbolu Güzel Sanatlar Lisesi'nin bir bölümünden, Milli Eğitim Bakanlığı ile yapılan protokol gereği, 10 yıl süreyle Fakülte'nin yararlandırılması kararlaştırıldı. Ancak o 10 yıl içerisinde Fakültenin ek mekanlara kavuşması için ciddi hiçbir girişimde bulunulmadı.

• SAFRANBOLU FAKÜLTESİ ÜVEY EVLAT MI?

Oysa, o dönemde Karabük Üniversitesi kampüsü içerisinde bina üstüne bina yapıyor, stadyum başta olmak üzere görkemli binalar yükseliyor, Safranbolu Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi'nden çok sonra açılmış olan fakülteler yeni binalara kavuşuyordu. Karabük Üniversitesi'nin ilk fakültesi olmasına karşın, Safranbolu Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi üvey evlat konumunda bırakılmış oluyordu.

Zaman zaman, fakültenin Safranbolu'dan Karabük'e taşınması için girişimler başlatıldı. Buna karşı çıkan birkaç Safranbolulu arasında ben de vardım. Böyle bir girişimin gerçekleşmesine her şeyden önce yasal engel vardı. Gerek Zonguldak Karaelmas Üniversitesi'ne bağlı olarak Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi'nin açılmasını öngören Bakanlar Kurulu Kararnamesinde ve gerekse Karabük Üniversitesi'ne bağlı fakülteleri gösteren 5662 sayılı yasa, Safranbolu adı geçiyordu. Fakültenin adı, "*Safranbolu Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi*" idi.

Nihayet 2011 genel seçimlerine yakın, Belediye'nin Hükümet Konağı yanında tahsis ettiği bir arsaya Fakülte binasının temeli atıldı. Ancak atılmakla kaldı ve bunun bir seçim yatırımı olduğu, sonradan anlaşıldı. Bu arada Safranbolu'ya, Karabük Üniversitesi'ne bağlı Turizm Fakültesi de açıldı.

Turizm Fakültesi ile Güzel Sanatlar Fakültesi'ni aynı çatı altında toplamak düşünüldü. 2011'de atılan temeller kaldırılarak, kısa bir süre önce aynı yere, iki fakülte için, yeni bir plana göre, büyük bir bina inşaatına başlandı. Bu arada, Fethi Toker Fakültesi de, yeni bina yapılıncaya kadar, geçici bir dönem için denilerek, Karabük'teki kampüse taşındı. Boşaltılan eski hastane binasına da Turizm Fakültesi yerleşti.

Yasal zorunluluk bir tarafa, Safranbolulu Fethi TOKER'in adını taşıyan fakülte, sadece Safranbolu'ya yakışır. Aksine tutum ve davranışlar için Safranbolu'daki yetkililer, tepkisiz ve sessiz kalmamalıdır. Bir çok örnekte görüldüğü gibi, ne varsa her şey Karabük'ün olmamalıdır.

Karabük Üniversitesi için sürekli bir övünme nedeni bulunuyor. Öğrenci sayısının 40 binleri aşmasından, üniversite ve halk çok memnun. Öğrenci sayısının artmasının, yöre halkına sağlayacağı ekonomik getirilerden başka bir şey düşünülüyor. Yeter sayıda öğretim elemanı olup olmadığı, olanların da akademik yeterlilikleri dikkate alınmıyor. Öğrencilerin yurt ve barınma sorunları her yıl katlanarak artıyor. Bundan kiralık evi olanlar yararlanıyor. Safranbolu'da ev kiralari astronomik rakamlara ulaşıyor.

Üniversite sınavında Karabük'ü tercih eden öğrenci sayısının, bilmem kaç yüz bin kişiye ulaşması da bir övünme nedeni olmamalıdır. Tercih sıralamasında ilk 3 sırada, ilk 5 ya da ilk 10 sırada kaç öğrenci Karabük'ü tercih etmiş; önce buna bakılmalıdır. 20 küsuruncu sıradan bir kaç yüz bin kişinin Karabük'ü tercih etmiş olması, kimi öğrencilerin, hiç olmazsa Karabük bari olsun diye düşündüğü anlamına gelir. Bununla da övünülmez.

En önemlisi Safranbolulu ya da Karabüklü kaç öğrenci, tercihlerinde, ilk 3 sırada Karabük Üniversitesi'ne mi; yoksa Ankara, İstanbul, İzmir; hatta Antalya, Adana, Eskişehir, Samsun'daki üniversitelere mi öncelik veriyorlar. Buna bakılmalı, övünmeler göz boyamaya yönelik olmamalıdır.

Ülkenin geleceğinde söz sahibi olacak öğrencilerin Üniversiteden, üstün yetenekler kazandırılarak mezun edilmesi her şeyden önemlidir. Eskiler "*kemiyet değil, önemli olan keyfiyet*" demişler. Bugün "*nicelik değil, nitelik ön planda olmalıdır*" deniyor. Çalışma yaşamında, Ankara, İstanbul başta olmak üzere, büyük kentlerdeki belli üniversitelerden mezun olanların kolaylıkla iş bulabilmeleri gözardı edilmemelidir. Diplomalı işsiz sayısının sürekli artmasına neden olan yüksek öğretim politikasının, bu ülkeye hiçbir yararı yoktur.

Karabük Üniversitesi için övünme nedeni olacak tek konu, çok kısa sürede üniversiteye tahsis olunan alanda, görkemli bir kampus oluşturulmasıdır. Fakülte binaları, dershaneler, enstitüler, spor kompleksleri, sosyal yapılar ve kampus alanı düzenlemeleriyle, fiziki açıdan Karabük Üniversitesi göz kamaştırıcı bir konumdadır.

Bunların gerçekleşmesi Rektör Prof.Dr. Burhanettin UYSAL'ın gösterdiği kişisel dirayet ve azmin sonucudur. Kısa bir süre önce görevinden, 07 Haziran 2015 tarihinde yapılacak Milletvekilliği seçimlerinde aday olmak üzere istifa eden Rektör Sayın UYSAL içtenlikle kutlanmalı; şükran duyularıyla alkışlanmalıdır.